No. 1765 Zaterdag 27 October 1917. 34ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Johann Tetzel.

I.

Leipzig was in de tweede helft der 15de eeuw een der voornaamste steden van Duitschland. Het middelpunt van Saksen, nog niet op zijde gestreefd door het opkomend Dresden, dreef het uitgebreiden handel met de Noordelijke Staten en trok geen gering voordeel uit de destijds ontdekte zilver–, tin– en ijzermijnen van het Ertsgebergte, die Saksen tot het Mexico en Peru van Europa maakten. De grootste welvaart en tevens het hoogste aanzien was het echter verschuldigd aan zijne universiteit. Deze was reeds gesticht in 1409 tengevolge der woelingen van Hus, die het Duitsche element uit de universiteit van Praag, de oudste en meest bezochte van geheel Duitschland, verdreven had. Van de 5000 studenten, die met hunne professoren de oproerige en kettersche stad verlieten, trok bijna de helft naar Leipzig, waar zij door hertog Frederik met de meeste gastvrijheid werden ontvangen. Het „Rothes collegium", het „Fürstenhaus" en later het „Frauen–collegium" werden gesticht tot huisvesting en onderhoud der Saksers, Beieren, Franken, Polen en Sileziërs, terwijl Paus Joannes XIII nog zes kanunnikaten aan deze rijke fundatiën toevoegde. Deze vorstelijke milddadigheid van den hertog, hoezeer zij ook werd op prijs gesteld, gaf hem, noch zijn opvolgers den minsten invloed op de hoogeschool. Vrij onbewimpeld gaf Joh. Kone, professor aldaar, in eene publieke rede, uitgesproken ten jare 1445 in tegenwoordigheid van den hertog, dit te kennen. „In unsere Privilegiën und Freiheiten hat sich kein König, kein Kanzler einzumischen; die Universität regiere sich selbst, ändere und bessere ihre Statuten nach Bedürfnisz." De universiteit maakte één zelfstandig, maatschappelijk lichaam uit, onafhankelijk van den Staat; zij bezat eigen bestuur, eigen wetgeving, eigen rechtspleging en was daarbij door verschillende keuren voor belasting gevrijwaard. Wat haar vooral in bloei deed toenemen, was het nieuwe leven, dat overal in Duitschland voor de studiën krachtig ontwaakte. In grooter getal stroomden jaarlijks de studenten naar hare gehoorzalen.

Onder de namen van hen, die zich in 1482 voor het wintersemester op het register inschreven, treffen wij aan *Johannes Tezelius de Lipsia*.

Johann Tetzel, of Tezel, werd, volgens het vrij algemeen gevoelen der geschiedschrijvers, in het begin der tweede helft van de 15de eeuw te Leipzig geboren; juister zijn geboortejaar te bepalen is bij gebrek aan zekere gegevens onmogelijk. Zijn vader behoorde tot het edele goudsmidsgilde, dat destijds het toppunt van bloei bereikte en meesterwerken leverde, die met de beste Grieksche en Oostersche kunststukken de proef kunnen doorstaan. De eerste leerjaren bracht Johann Tetzel door in de kloosterschool der Augustijnen. Toen hij alle klassen doorloopen had en daarbij van een buitengewonen aanleg voor de studie had blijk gegeven, besloten zijn ouders hem niet in het voorvaderlijk gilde te doen opnemen, maar aan de universiteit zijner vaderstad te laten studeeren. Grammatica, rhetorica, dialectica — het oude trivium — waren de eerste vakken, waarop hij, volgens middeleeuwsch gebruik, zich had toe te leggen; Priscianus, Alexander, Gallus, Quintilianus, en Aristoteles waren de hiervoor sinds eeuwen beproefde gidsen.

Van Tetzels leermeesters heeft de geschiedenis ons er slechts één overgeleverd, n.l. den beroemden Coenraad Wimpina, professor in de rhetorica, die te Leipzig zijne academische studiën had gemaakt, van den pauselijken legaat Raymundus Perauld in 1502 den doctorshoed ontving en in 1506 rector der nieuwgestichte universiteit te Frankfort a. O. werd benoemd. Wederkeerige hoogachting en oprechte vriendschap hielden professor en discipel levenslang aan elkander verbonden.

Na vijf jaar studie verwierf hij met Kruisverheffing als de *zesde* onder 55 candidaten het baccalaureaat der philosophie.1) Thans werd het gebied der gewijde wetenschap voor hem ontsloten en zouden de alom nog hooggeschatte *Sententiën* van Petrus Lombardus hem onderrichten in de meest belangrijke, voor den Christen meest verheffende waarheden. Hetzij de gestadige omgang met de Dominicanen, die destijds aan de hoogeschool de theologie doceerden, hem eene bijzondere vereering voor die orde inboezemde, of wel zijn veelvuldig bezoek aan de Domicanerkerk hem het apostolisch leven dier religieusen deed liefhebben, in ieder geval, hij zeide in 1489 de wereld vaarwel en meldde zich aan in het oud, eerwaardig Sint-Paulusklooster, dat reeds in 1229 door een der eerste volgelingen van den H. Dominicus, den gelukz. Ceslaus, was gesticht. De regeltucht van dit klooster, ofschoon in den loop der eeuwen door vele omstandigheden verslapt, was in den laatsten tijd weder tot de voormalige strengheid teruggevoerd. Het vormde thans met nog zeven kloosters, te Eisenach, Plauen, Luckau, enz. eene afzonderlijke congregratie, waarover sinds 1487 aan Nicolaas Beier, een man, uitstekend door deugd en geleerdheid, als vicaris-generaal het bestuur was toevertrouwd. Toen Tetzel het ordekleed had ontvangen en binnen de stille kloostermuren, waar alles, het crucifix zijner cel, de fresco's der kloostergangen, de beelden der koornissen, verachting van de wereld predikte, tot ernstige overweging gekomen was, ontzegde hij zich alle profane studiën, om zich met des te grooter ijver aan de geschriften der Kerkvaders te wijden. 2) Naar het voorbeeld van Dominicus wilde hij apostel worden in den waren zin des woords, geen redenaar... geen ·ederijker, die in hoogdravende woorden en gekunstelde vormen zichzelven zoekt, maar een apostel, die het waarachtig zielenheil beoogt; daartoe, zijne heldere, godsdienstige geest had dit reeds lang ontdekt, leverden de Kerkvaders de rijkste bronnen. De nauwgezette plichtsbetrachting, de ijver, waarmede hij de geringste bevelen volbracht, wonnen hem de liefde en het vertrouwen zijner oversten en medebroeders. Nu en dan stond de prior, pater Martinus Adam, hem toe in de kloosterkerk het Woord Gods te verkondigen. Bij die gelegenheden openbaarde zich reeds de volksredenaar; en men kon vrij zeker voorspellen, wat succes hem wachtte als eenmaal zijne gaven tot volle rijpheid zouden gekomen zijn. Hij bezat „een helder verstand, een goed geheugen, een welbespraakten mond, een levendige voordracht, eene krachtige, mannelijke stem, wier betoovering nog door zijne rijzige gestalte verhoogd werd." Tot voldoening van zijn apostolischen geest en tevens tot oefening van zijn veelbelovend talent mocht hij soms in naburige kerken voor de geloovigen optreden; meer verwijderde missiën konden hem eerst later worden toevertrouwd, toen hij de priesterlijke wijding ontvangen had.

Deze werd hem, na eenige jaren van ernstige voorbereiding, toegediend door Thilo, bisschop van Merseburg.

1) Merken wij hier aan, dat Luther bij dergelijke gelegenheid te Erfurt, in 1502, van de 57 candidaten slechts de dertigste was.

2) In 1539, na den dood van den katholieken hertog George, verdreven de voorstanders der gewetensvrijheid de paters uit hun dierbaar klooster, dat nu tot universiteit werd ingericht. Volgens protestantsch gebruik werden de fresco's zorgvuldig door den witkwast aan het oog onttrokken; de vrijzinniger geest van dezen tijd heeft weer eenige schilderstukken aan het licht gebracht en zooveel mogelijk gerestaureerd.

Luther en de Bijbel.

Met de Luther–feesten duiken natuurlijk ook de Luther-fabelen weer op.

Zeer toe te juichen en te behartigen is daarom de raad, welken A. B. in *De Standaard* van 11 Augustus ll. gaf: „Laat dan zijn (Luther's) beeltenis op het vierde Eeuwfeest der Hervorming in vollen luister niet slechts, maar *in het zuivere licht der geschiedenis* worden geteekend."

Jammer echter, dat A. B. in hetzelfde artikel zijn eigen prachtigen raad in den wind sloeg!

Want eenige regels te voren schreef hij over „Luther, den Bijbelvertaler, die aan het Duitsche volk den Bijbel in zijn moedertaal teruggaf, dien het door priesterheerschappij had verloren."

Werd Luther in deze zinsnede door A. B. „in het zuivere licht der geschiedenis geteekend?"

Het schijnt wel alsof het „zuivere licht der geschiedenis" voor A. B. nog niet was opgegaan of hem verblind heeft. Want in „het zuivere licht der geschiedenis" houdt hetgeen hij daar over Luther neerschreef, volstrekt geen stand!

Wat laat immers het „zuivere licht der geschiedenis" duidelijk zien voor allen, die zien kunnen en willen?

Vooreerst, dat Luther heusch niet de eerste geweest is, die den Bijbel in het Duitsch vertaald heeft.

Luther zond in 1522 een Duitsche vertaling van het Nieuwe Testament en in 1534 van den geheelen Bijbel in het licht.

Welnu, afgezien van de handschriften, was het aantal *gedrukte* vertalingen, zoowel van afzonderlijke boeken van het Oude en Nieuwe Testament alsook van den geheelen Bijbel, reeds in 1518, gelijk een geschrift van dat jaar vermeldt, „*zeer groot*".

Van de Duitsche vertaling der Psalmen telt men tot het jaar 1509 nog twee en twintig uitgaven en der Evangeliën en Epistels tot het jaar 1518 nog vijf en twintig uitgaven. Ter gelijker tijd werden vóór het jaar 1522 minstens veertien vertalingen van den geheelen Bijbel in het Hoogduitsch en vier in het Nederduitsch uitgegeven. De eerste van deze Hoogduitsche vertalingen kwam uit in 1466, de laatste er van in 1518. Uit het spoedig op elkander volgen van deze verschillende drukken en ook uit getuigenissen van tijdgenooten kan men de ruime verspreiding van deze Bijbelvertalingen onder het volk opmaken. (Janssen, Geschichte des deutschen Volkes I, 72 evg.)

Hier kan nog in het voorbijgaan bijgevoegd worden, dat, wat ons land betreft, „geheel de Bijbel nog in den loop der 14e eeuw in het Nederlandsch was overgebracht, dat vóór het einde der 15e eeuw geheel het Oude Testament en van het Nieuwe de epistelen en evangeliën van het Kerkelijk jaar in druk waren verschenen, wat ook in het begin der 16e eeuw kan gezegd worden van zeker een groot deel van het Nieuwe Testament." (Prof. P. G. Groenen, Hollandsche Bijbelver-

SPAANSCHE KOLONISATIE.

II.

Henry E. J. Stanley zegt in zijn voorrede van Morgan's „Philippine Islands." (Londen 1868) „dat de Philippijnen de best geslaagde mag heeten van alle Europeesche bezittingen en mag geroemd worden als een triomf van Philips den Voorzichtigen en der middelen, die hij aanwendde. Het groote punt van welslagen, zoo gaat hij voort, en waarvan Manila, de hoofdstad, het voorbeeld is, is dat de oorspronkelijke bewoners niet verdwenen zijn, maar dat zij beschaafd zijn geworden en gebracht tot eene nauwere vereeniging met het overheerschend vreemde ras, dan ergens anders in gelijke omstandigheden kan gevonden worden.

De oorspronkelijke bewoners van de Philippijnsche Eilanden vóór de Spaansche nederzetting waren in geenen deele te vergelijken met de bewoners van het groote Indische Schiereiland, die eene beschaving hadden zoo oud als die van hunne overwinnaars zelf. Behalve dat zij konden schrijven en een eigen alphabeth hadden, verschilden zij niet van de Dajaks van Borneo." Hun godsdienst was als die van de meerderheid der Chineezen, Japanneezen en Maleiërs. Zij aanbaden de zielen hunner voorvaderen, de zon, de maan, de sterren, de planten, de vogels en de dieren. Zij veronderstelden, dat de zielen der dooden zich voedden met rijst en tuba (een inlandschen drank) en gevolglijk werd eten en drank ter grafplaats neergezet. Dit gebruik bestaat nog bij sommige stammen in Mindanao.

De godsdienstambten werden vervuld door oude sluwe vrouwen, die dieren en zelfs menschen ten offer brachten. — Ten huidigen tijde worden er nog ter zake van godsdienst dieren geslacht. — Wat menschenoffers betreft, raadplege men de verslagen der regeering.

Hun bijgeloof was ongehoord. No. 5381 van het Hooger Gerechtsboek meldt het geval van twee Igorotten, die ik later in de gevangenis, waar ik kapelaan ben, ontmoette. Voor den moord, dien zij een paar jaren geleden pleegden, slachtten zij eenige kiekens en onderzochten de ingewanden, om daarin waar te nemen of het oogenblik gunstig was om den man om het leven te brengen. Uilengeschreeuw en hagedissengesis zoowel als het zien eener slang beduiden iets bovennatuurlijks. De meest gevreesde booze geest was de asuang, die kinderen en eenzame reizigers ombracht.

Voor meerderen uitleg kan men Delgrado's „Historia general de las Islas Philipinas" (Manila 1894) bk. III, XVI, XVII en Blumentritt's „Mythological Dictionary" raadplegen.

Ook zal het niemand wonder voorkomen, dat het zedenpeil bij deze zuidervolkeren laag stond. Het vrouwenkoopen was er in zwang; zelfs schaamden de kinderen zich niet hunne eigen ouders als slaven te behandelen.

Ziedaar in korte trekken wat volk de Spaansche Missionarissen moesten beschaven. Een Maleisch ras, grootendeels in Christus vernieuwd, was de heerlijke uitslag van hun zwoegen en streven.

Legaspy, de stichter der Spaansche bezitting in de Philippijnen, schatte volgenderwijze de Philippijnders der jaren 1565: „Zij zijn sluwe bedriegers, zeer bijgeloovig en zonder het minste eergevoel. Bloedverwanten, ouders en kinderen zijn door geen enkele wet tegenover elkander verbonden. Verkeert iemand in nood en gaat hij onderstand vragen, dan zal, weliswaar, de andere hem herbergen, maar van dat oogenblik af wordt de schuldenaar de slaaf van dengene, die hem ter hulpe kwam. Zij verkoopen zelfs hun eigen kinderen. Zeeschuimerijen en rooverijen lokken hen natuurlijk aan. Ik geloof echter wel, dat enkel goede behandeling en lankmoedige zachtheid dit volk zullen beschaven."

Men oordeele over de verandering, die het driehonderdjarig zendelingswerk teweeg bracht, naar het schrijven van een Amerikaan, die 10 jaar vóór den kapitein ter zee Dewey met zijne vloot Manila's baai binnenvoer.

„De rondborstigheid en de gulle herbergzaamheid der Philippijnen treffen, wie ook deze eilanden doorreist. Zij sparen kosten noch moeite om den vreemdeling te herbergen. De goed ingerichte woningen en een echt gelukkig familieleven vallen niet minder in het oog. De kinderen zijn ordelijk, eerbiedig en gehoorzaam aan hunne ouders."

„De maatschappelijke toestand der vrouw geeft het beschavingspeil van een volk te kennen. Deze woorden van mr. Sawyer, op de Philippino toegepast, bewijzen genoegzaam het stoer, lankmoedig werk, dat de Spaansche Missionarissen hier verricht hebben tot het heropbeuren van dit volk. De vrouw immers oefent een groot gezag uit in den huiskring; ook zal de man geene gewichtige zaak beslissen zonder er kennis van te geven aan zijne vrouw."

Lange reizen, die soms een heel jaar duurden, het trotseeren van een tropisch klimaat, de moeilijkheden van het reizen door hooge grasstreken en wouden, door stroomen en stortvloeden, alverdelgende stormen en dikwerf gebrek aan voedsel en dak: ziedaar wat den zendeling te beurt viel. Hij was het, die de menigvuldige talen schikte, spraakleeren en woordenboeken opstelde. Sinds 300 jaren bestaat er eene drukkerij, door de missionarissen tot stand gebracht.

Hun eerste werk was het stichten van scholen, waarin zij de Philippino's de eerste beginselen onderwezen. Het nu ten toon gesteld borduurwerk, in de openbare scholen vervaardigd, is juist hetzelfde als dit door Spaansche kloosterzusters vóór 100 jaren hier werd aangeleerd.

De Jesuïet F. Sedenjo, die Z. D. H. Mgr. V. Salazar vergezelde, den natuurlijken nabootsingsgeest der Philippino's bemerkende, vroeg om teeken- en schildermeesters. Hij voerde den zijdeworm in en geholpen door eenen broeder-missionaris leerde hij den inlanders het zijdeweven en kleermaken. Het was onder het toezicht van P. Selegno, dat het eerste steenen huis werd gebouwd. Heerlijke Kerken volgden kort daarop. Deze schoone gebouwen, die steeds in de verafgelegendste streken der eilanden te zien zijn, staan daar als geloofsgedenkzuilen van hen die ze opbouwden. De kerken door de Philippino's gebouwd dwingen nu nog de bewondering af van den reiziger. Nietteegenstaande storm, aardbeving en oorlog zwaar op hunne trotsche schoonheid drukten, gewagen zij nog welsprekend van de vroomheid van het christen volk en den ijver hunner priesters.

De armen en ongelukkigen werden niet verlaten; een weeshuis voor meisjes, te Manilla in 1504 gesticht, bestaat heden nog. De kinderen worden daar niet alleen verzorgd, en wel opgevoed, maar als zij weggaan om te trouwen, ontvangen zij nog een uitzet. Het gasthuis van San Juan de Dios, in dezelfde stad, werd opgericht in 1596 voor zieke en behoeftige Philippino's en heden worden daar geregeld een 150–tal arme en kranke inboorlingen geheel kosteloos verpleegd. Het godshuis van San José, gesticht in 1782, gelegen op een eiland van de Pasig-rivier, bevat in zijn verschillende afdeelingen een vondelingenhuis, een oudvrouwenhuis, een gesticht voor krankzinnige mannen, een voor vrouwen, een verbeteringshuis voor jongens, een voor meisjes en een verpleeghuis voor moeders, die gestraft zijn door de rechtbank.

talingen, I. Vóór de Reformatie. Nederl. Kath. Stemmen, 1910, 11.)

Hieruit kan A. B. in het „zuivere licht der geschiedenis" zien, dat Luther het Duitsche volk met zijn Bijbelvertaling nu niet juist als met iets „nie da gewesenes" verraste, en ook, dat zelfs zijn eigen voorvaderen al vóór de Reformatie den Bijbel in hun moedertaal hadden! Noch het Duitsche, noch het Nederlandsche volk schijnt dus den Bijbel verloren te hebben door „priesterheerschappij." O ja, waarom schreef A. B. niet: „priestertirannie?" Dat is nóg mooier!!

Wat laat het „zuivere licht der geschiedenis" nog verder zien?

Dat de Kerk aan het volk in de middeneeuwen toch waarlijk niet de kennis van den Bijbel onthield.

Devotieboeken en preeken immers sluiten zich ten nauwste bij den Bijbel aan. De voorstellingen in de schilder- en beeldhouwkunst voor kerken en particuliere personen behandelen bijbelsche stoffen en veronderstellen bij de beschouwers een kennis van den Bijbel, die men tegenwoordig tevergeefs zoude zoeken, niettegenstaande den betrekkelijk geringen prijs van een Bijbel. Niet alleen in de handen der geestelijken bevond zich de Bijbel. Neen, ook de leeken beroemden zich er op, dat zij een Bijbel bezaten en dat zij dien gelezen hadden. In de kloosterscholen vormden de Bijbel en de bijbelverklaring het voornaamste van het onderricht.

Het spreekt van zelf, dat vóór de uitvinding van de boekdrukkunst de Bijbel niet zoo onder het volk verspreid kon zijn. Het bezit van een Bijbel vertegenwoordigde toentertijd een geheel vermogen! Wanneer desniettemin de kennis van den Bijbel zoo onder het volk in de middeneeuwen verspreid was, dan kan dit nergens anders aan toegeschreven worden dan aan de preeken en het volksonderricht. Dus wederom, in „het zuivere licht der geschiedenis" lijkt het er niets op, dat het volk den Bijbel verloren had door „priesterheerschappij"!

Wat laat het „zuivere licht der geschiedenis" nog meer zien?

Dat de Kerk in de middeneeuwen nooit een algemeen verbod heeft gegeven om den Bijbel te lezen.

„Overzien van het geheele tijdvak (der middeneeuwen) — aldus de Realencyklopädie für protestantische Theologie und Kirche (II 704-705) — *dan is van een algemeen kerkelijk verbod om den Bijbel te lezen voor de leeken geen sprake......* In eenige landen werden weliswaar na het optreden van ketterische bewegingen, die vooral bijbelvertalingen opstelden en verspreidden, door provinciale synoden en vorsten daartoe strekkende verbodsbepalingen uitgevaardigd."

Van een algemeen Bijbelverbod echter in de middeneeuwen geen spoor. Wat men voor zoodanig heeft uitgegeven, had of slechts een alleen plaatselijke beteekenis of kwam voort uit het streven om aan het Bijbellezende volk een zekere en zuivere vertaling in de handen te geven, maar niet om het den Bijbel uit de handen te nemen. Voor de derde maal dus, in het „zuivere licht der geschiedenis" blijkt het volk vóór Luther den Bijbel niet verloren te hebben door „priesterheerschappij"!

Het „zuivere licht der geschiedenis" laat dus duidelijk zien, dat Luther waarlijk *niet* de eerste was, die aan het Duitsche volk den Bijbel in zijn moedertaal schonk — dat de Kerk in de middeneeuwen het volk volstrekt *niet* de kennis van den Bijbel onthield — en dat Zij totaal *niet* een algemeen verbod om den Bijbel te lezen uitvaardigde.

De nood der boeren in Nederland.

De nood der kleine boeren stijgt met den dag en er doen zich verontrustende verschijnselen voor onder onze landbouwende bevolking.

Getergd door de onzinnige regeeringsmaatregelen, dreigen de in hun bestaan zoo diep getroffen boeren hun medewerking aan de uitvoering der regeeringsmaatregelen te onthouden.

Het Weekblad van den N.-Br. Christ. Boerenbond teekent den toestand als volgt:

Onze zandboeren hebben in dezen droeven tijd veel geleden, hebben hun aandeel gehad in de 247 millioen, welke de boerenstand, naar de berekening van den Minister, voor 't algemeen belang heeft geofferd. Door een ongelukkigen regeeringsmaatregel zijn zij gedwongen geworden, om in dezen duren tijd groote zuivelfabrieken te bouwen, waarvan zij bij gebrek aan vee en melk niet zullen profiteeren, en waardoor zij zich groote schulden op den hals laden. Zij zijn aangeslagen in de inkomstenbelasting, om dat de ambtenaren hun waren toestand niet kenden en de boeren de schriftelijke bewijzen daarvan niet konden leveren. Hunne rogge werd in beslag genomen. Zij moesten hem ongedeerd bewaren, konden dus geen geld krijgen, voordat hij geleverd was, en moesten ook dan nog op betaling wachten. Werd mais in ruil gegeven, dan ook liet deze lang op zich wachten en kwam niet zelden in bedorven toestand aan. Aardappelen, varkens enz. moesten zij van de hand doen voor een spotprijs, omdat de grenzen werden gesloten. Wanneer de handel ze eenmaal meester was, gingen de grenzen open.

Dit alles en nog veel meer heeft de boerenstand moeten verduren maar hij heeft het geduldig verdragen, hoezeer hij ook nog tot overmaat van smart door de publieke opinie belasterd, gehoond en getart werd. Maar *thans is de maat vol.* De regeering, zoo uitermate klein en zenuwachtig bij de minste beweging onder de lagere klassen, gevoelt zich uitermate sterk tegenover den boerenstand en in haar overmoed legt zij beslag op alles, waarvoor de boer een jaar lang heeft gewerkt, gezorgd en gezwoegd, niet alleen op de geheele producten en de noodzakelijkste levensmiddelen, maar ook op de productiemiddelen, want de veehouderij wordt zoodoende onmogelijk. *Het brood wordt hun letterlijk uit den mond gehaald.* Zij mogen niet meer bakken van hun eigen rogge. Deze zal hun wel weer worden teruggegeven, maar in geheel anderen vorm en duur, in een hoeveelheid, welke niet voldoende is om het zware werk een halven dag vol te houden.

De Regeering beroept zich aanhoudend op het recht, wanneer zij zich machteloos gevoelt tegenover de onrechtmatige eischen en handelingen van de naburige staten, maar als zij optreedt tegen haar eigen onderdanen, speciaal als het gaat over de boeren, dan stoort zij zich aan geen recht, dan decreteert zij zonder blikken of blozen, dat de boeren moeten afstand doen van hun levensonderhoud, dat de huisvaders, die van nature verplicht zijn voor hun huisgezin de eigendommen te bewaren, die voor hun bestaan noodig zijn, die eigendommen op te offeren hebben voor een kleine hoeveelheid waardeloozen rommel, of een weinig geld.

Als de nood dan zoo groot is, dat den nijveren boer zijne levensmiddelen moeten ontnomen worden, waarom dan niet de handel beroofd van de woekerwinsten die hij heeft gemaakt, van de millioenen, die hij door zijn zwendel en woeker, door zijn knoeien en smokkelen, heeft bemachtigd, om daarmede den boer te betalen en een fatsoenlijken prijs te kunnen geven voor het onontbeerlijke dat hij missen moet?

Is het niet God geklaagd, dat de boer voor zijn granen slechts hoogstens f 18 ontvangt en voor den afval daarvan f 21 a f 23 betalen moet? Is het niet hemeltergend, dat de handel van alles veevoeder maakt en daarvoor prijzen vraagt zoo hoog als hij verkiest. 't Is waar, den handel is reeds 40 pct. van zijn oorlogswinst ontnomen, maar hij houdt nog millioenen over en de staat maakt zich medeplichtig aan den woeker, wanneer hij, in plaats van die afzetterij te straffen, deel neemt in den buit.

Wat er van zij, elke boer heeft recht, om van de vruchten zijns arbeids eerst zich zelf en zijn huisgezin te voeden. Hoe groot de nood ook zij, hij is niet verplicht zijn eigen bestaan op te offeren.

Aldus het Weekbl. van den N.-Br. Christelijken Boerenbond.

En in denzelfden geest werd geschreven in alle landbouwbladen, in denzelfden geest werden telegrammen, adressen, requesten enz. naar den Minister van Landbouw opgezonden.

Die telegrammen, adressen, requesten enz., uit landbouwkringen tot de Regeering gericht, moeten heele stapels vormen.

Eerst gematigd gesteld, dan heftiger, dreigend soms werden ze afgezonden door allerlei comité's en bonden, welke de rechtmatige grieven der landbouwers kenbaar maakten.

't Is dan ook werkelijk ergerlijk in hooge mate, hoe den boer voor zijn tarwe een prijs betaald wordt, veel lager dan wat hij voor den afval van diezelfde tarwe als veevoeder moet terugbetalen.

Die prijs is daarenboven veel te laag en voor de tegenwoordige productiekosten niet loonend. Van alle kanten heeft men dat de Regeering aan 't verstand gebracht.

Maar men is in Den Haag hardleersch.

254 Gram.

Het gevreesde is werkelijkheid geworden.

Met ingang van 2 Sept. l.l. heeft de broodkaart, oorspronkelijk voor een week bestemd, 11 dagen moeten gelden.

Ons rantsoen kromp aldus geleidelijk in van 400 op 311, van 311 op 254 gram, een half pond!

Hoewel niet onverwacht, is die harde maatregel ons toch weer plotseling overvallen.

Enkele dagen geleden toch meldde een Reuter-telegram uit New-York, dat 70 Nederlandsche schepen, die in Amerikaansche havens lagen, vergunning zouden krijgen hun ladingen naar Nederland te brengen, in ruil waarvoor Nederland 270 duizend bushels Amerikaansche rogge, vermoedelijk naar België, zou moeten uitvoeren.

De hoop verlevendigde.

Amerika zou ons niet in den steek laten, weldra zouden met kostelijk graan beladen schepen in ons land aankomen.

Maar weldra bleken 't looze geruchten te zijn.

Het graan, in onze schepen geladen, ligt daar in overzeesche havens te broeien en te bederven, terwijl het overgroote deel van ons volk gebrek gaat lijden, terwijl ontbering en ondervoeding zijn deel worden en steeds pijnlijker de weeën van den oorlog drukken gaan.

Brood- en kolengebrek, werkloosheid en honger, dat is 't wat ons in den aanstaanden winter te wachten staat en wat over ons land ongekende rampen zal uitstorten.

De Voorhoede.

OVERLEGGING eener verklaring van overlijden.

De Gouverneur heeft een Ontwerp ingediend bij den Kol. Raad strekkende om dergelijke overlegging voortaan verplichtend te stellen. Eerst na overlegging van het doods bewijs mag begraven worden.

Hoewel er weinige gevolgen schijnen te zijn voortgekomen uit het feit, dat in deze kolonie overlegging van een verklaring van overlijden, door een geneeskundigen afgegeven, niet noodig is om de vergunning tot begraving, bedoeld bij art. 45 van het Burgerlijk Wetboek, te verkrijgen, wil wettelijke regeling van dit onderwerp toch noodig voorkomen. Immers wordt door een dergelijke regeling de gelegenheid om misdrijven tegen het leven te plegen, zonder dat de Justitie er achter komt, nog meer beperkt, en een zekere praeventie op zelfmoord uitgeoefend. Behalve deze hoofdvoordeelen vloeien nog andere uit deze regeling voort, o.a. de gelegenheid om statistieken over ziekten vast te stellen.

De Gouverneur moge er op wijzen, dat in deze ontwerp-verordening geene plaats is ingeruimd voor den dienaar der begrafenissen.

Naar zijne meening is er geen aanleiding om personen officiëel als bedienaars der begrafenissen aan te stellen en te bezoldigen en hunne niet-aanstelling als officiëele personen brengt van zelf mede, dat noch in deze verordening, noch in eene begrafenis-verordening over hen behoeft gehandeld te worden.

Maar in ieder geval blijven zij de niet-officiëele, onmisbare verbinding vormen tusschen de familie van een overledene, die begraven moet worden, en geneeskundigen, ambtenaren van den Burgerlijken Stand, kerkbesturen, directies van begraafplaatsen enz, juist zooals in het Moederland.

De goede gang van zaken en de noodige orde blijven daarbij evengoed bewaard.

Voor zoover de artikelen toelichting behoeven, moge het volgende nog worden opgemerkt.

Enveloppen met het gedrukte adres: „Aan den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand" zijn noodig om de afgegeven verklaringen te kunnen insluiten, anders wordt er met de onder de noodige geheimhouding afgelegde verklaringen van geneeskundigen al weinig discreet gehandeld.

Het is gewenscht alle geneeskundige ambtenaren met den officiëelen doodschouw te belasten, daardoor wordt de goede gang van zaken zooveel mogelijk verzekerd, ook al ontbreekt eene verklaring als in art. 1 bedoeld.

Er is rekening gehouden met de mogelijkheid, dat op een der eilanden tijdelijk geen geneeskundige aanwezig is.

In dergelijk geval kan de ambtenaar van den Burgerlijken Stand of persoonlijk het lijk gaan schouwen, dan wel bedienaren van den godsdienst of andere betrouwbare personen uitnoodigen zich door eigen aanschouwing van het overlijden te overtuigen.

Wat dan verkregen kan worden, biedt minder waarborg dan eene verklaring van een geneeskundige, maar het sluit zich toch, zooveel de omstandigheden toelaten, aan den wettelijken regel aan en constateert op volkomen voldoende wijze het feit van het overlijden.

Met opzet is aan deze bepaling geen dwingend karakter gegeven om mogelijke bezwaren van ambtenaren van den Burgerlijken Stand te voorkomen, tegen de hun als verplichting opgelegde schouwing van een lijk.

Men kan er overigens verzekerd van zijn, dat bedienaren van den Godsdienst, die veelal den overledene bij zijne laatste ziekte hebben bijgestaan, niet zullen aarzelen hier hunne gewaardeerde hulp te verleenen.

Verklaringen van verrichte doodschouw behoeven geen afzonderlijk formulier. Zoonoodig kan het in te voeren formulier, met eenige wijzigingen gebruikt worden.

Evenmin zijn formulieren noodig voor de verklaringen, bedoeld in art. 5. Ongetwijfeld zal de ambtenaar van den Burgerlijken Stand zijne medewerking willen verleenen om eene bruikbare verklaring samen te stellen.

De gegevens, door den Burgerlijken Stand verzameld, zouden maandelijks toegezonden kunnen worden aan den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst, die ze statistisch kan verwerken, aan de hand van de internationale nomenclatuur van doodsoorzaken.

DE OORLOG.

In den nacht van 16 op 17 October drong een groote afdeeling van de Duitsche Vloot de Golf van Riga binnen en dreef de Russische patrouillevaartuigen terug naar de zeeëngte. De Russische slagschepen *Grahdanin*, en *Slava* en de kruiser *Bayan* trok-

---

Het zou te lang duren al de verscheidene liefdadigheid- en opvoedingsgestichten, door de missionarissen tot stand gebracht, even aan te stippen, en daarom moet ik mij beperken tot hetgeen een Engelsch Protestant schrijft over hun werk:

„De kloosterorden," zegt Sawyer, „waren moedige en durvende pioniers van het christelijk geloof, en in de evangelisatie der Philippijnen deden zij door hun overreden en onderwijzen, meer dan welke missionarissen der nieuwere tijden. Als rampen dreigden, stonden zij altijd in de eerste rangen hunner kudden: zij hebben de verschrikkelijkste natuurrampen beleefd, uitbarstingen van vuurspuwende bergen, aardbevingen en vernielende typhons. Als pest en cholera woedden, hebben zij den moed niet laten zinken; nooit hebben zij in zulke gevallen hunne kudden verlaten. Had een vijand de eilanden aangevallen, dan waren zij de eersten om weerstand te bieden. Vurig geloof alleen kon deze mannen in staat stellen de ontberingen te lijden en de gevaren te trotseeren, die hen omringden. Ze hebben veel gedaan voor de opvoeding, met scholen te stichten voor beide geslachten, met hun colleges, waar onderwijzers worden opgeleid, met de St. Thomas-Universiteit te Manilla, en waren later nog de verdedigers der armen tegen de rijken, en der inboorlingen tegen de Spanjaards zelf. Zij hebben zich met vastberadenheid verzet tegen het invoeren der slavernij. Zij hielden de inboorlingen in de dorpen, of, gelijk zij zegden, „onder de klokken," en zoo beteugelden zij hunne vroegere barbaarschheid."

Deze lofspraak over de missionarissen in de Philippijnen is meermaals door niet-katholieke schrijvers herhaald geworden.

Gedurende het tegenwoordig overgangstijdvak van een tijd, waarin de Staat de Kerk ondersteunde tot een volledige scheiding van Kerk en Staat, zijn er natuurlijk veel moeilijkheden ontstaan, die stap voor stap overwonnen moeten worden. Katholieke zoowel als niet-katholieke kerkbedienaars getuigen, dat de Katholieke Kerk in de geschiedenis der Philippijnen nooit sterker was dan tegenwoordig. Het getal bisschoppen is verdubbeld; tal van Spaansche kloosterlingen zijn vervangen door jonge ijverige priesters uit de Vereenigde Staten, Ierland, Australië, Frankrijk, Duitschland, België en Holland, die allen goed Engelsch spreken. Sommige dezer mannen zijn doorgedrongen tot streken, die de Spanjaards onaangeroerd gelaten hebben, en zij werken daar met voldoenden uitslag. Velen onder hen zijn heelmeesters, zoowel van het lichaam als van de ziel, en zoo doen zij dubbel goed werk bij de heidensche stammen. Opvoedingsgestichten zijn geopend door de Broeders der christelijke scholen uit Amerika.

Kloosterzusters ook zijn uit Amerika en het Noorden van Europa gekomen. Zoo b.v. zijn er te Manila in hetzelfde klooster drie Zusters, waarvan de eene de dochter is van een Iersch lid van het Parlement, de andere een dochter van een Engelschen consul en de derde de dochter van een Amerikaanschen admiraal.

Onder andere werken, hebben de nieuwaangekomen Engelsch sprekende Zusters te Manila en Iloilo gasthuizen gesticht, alsook hoogere scholen daar en in andere steden. Te Manila en bij de Igorotten leeren de Belgische Zusters aan 1000 kinderen diezelfde kostbare kanten maken, waardoor België vermaard is. Deze nijverheid, die nu ook in openbare scholen nagevolgd wordt, belooft zeer belangrijk te worden voor de Philippijnen, daar de kant, die ingevoerd wordt, 60 procent inkomende rechten betaalt. Nu de meisjes geld ontvangen voor haar werk, hebben wij kostwinnende kinderen, die naar school gaan, wat zelden aangetroffen wordt in andere landen.

Behalve dit alles, zijn er nieuwe seminaries geopend voor inlandsche priesters, waar de studiën bijna zoo hoog staan, als de cursussen, die in de katholieke seminaries der Vereenigde Staten gevolgd worden. Bovendien hebben wij een zeker getal Philippijnsche studenten, die theologie studeeren aan de seminaries van Rochester, van Boston en van New York en ook te Rome. Dit jaar is er een katholiek missiehuis in den New York Staat gesticht en de eerste missionarissen zullen naar de Philippijnen gaan.

Ten slotte: ik heb getracht aan te toonen, dat de Spanjaarden veel gedaan hebben om de Philippino's te beschaven en er christenen van te maken, en dat zij meer hebben verricht dan welke natie ook in haar kolonies in latere tijden. Was de uitslag groot, hij was niet volledig, er zijn immers nog ongeveer een millioen niet-christenen in de eilanden; ook was de uitslag niet volmaakt, want zulks kan een menschelijk werk niet wezen. Daarenboven is het niet redelijk te verwachten, dat bij een volk, dat op zijn hoogst eerst sedert 300 jaar aan barbaarschheid en heidendom onttrokken is, beschaving en christendom zoo hoog staan, als bij degenen, die beschaafd en christenen waren duizend jaar, vóór dat de Philippijnen ontdekt werden of dat de „Pelgrim Vader's" aanlanden op onze kusten. Wij, Amerikanen in de Philippijnen, wij gaan met reden fier op het grootste werk, dat onze regeering in onze verafgelegene bezittingen gedaan heeft in de laatste veertien jaren, maar wij vergeten niet dat wij veel verschuldigd zijn aan de Spaansche natie, die den weg gebaand en het veld voorbereid heeft voor de vurige bedrijvigheid der groote republiek van het Westen. En zij, die ginder tegenwoordig in dienst zijn van de Kerk, gedenken met dankbaarheid den arbeid der Spaansche zendelingen, die den last en de hitte van den dag droegen en dan aan ons, hun opvolgers, een veld hebben achtergelaten, dat rijp is voor den oogst.

Met zulk een heerlijken aanvang, die ons hier gegeven wordt, met de vrijheid, die de Kerk geniet onder de bescherming onzer vlag, met de ondersteuning van vijftien millioen Katholieken in de Vereenigde Staten, zien wij met vertrouwen de toekomst te gemoet, de toekomst, die veel roemrijker zal zijn dan het verleden voor de Katholieke Kerk in de Philippijnsche Eilanden (Philip M. Finegan S. J.)

Meerdere aanhalingen van protestantsche schrijvers kunnen hieraan worden toegevoegd:

Professor Edward Caylord Bourne van de Hoogeschool van Yale wijst op het eerste doel van Spanje, nl. om de inboorlingen in eene christelijke beschaving op te voeden, in tegenstelling met Engeland, wat, (volgens hem) niets dan handel beoogt. Hij noemt dan ook het Spaansch systeem meer menschwaardig dan het Fransch of Engelsch en daarom waren de Philippijnsche Eilanden nooit het tooneel van de gruwelen van den slavenhandel, zooals Afrika of van den doodenden slavenarbeid, zooals in het plantagesysteem."

La Pérouse zegt in 1781: „als wij Europeesche landbouwers vergelijken met de dorpelingen der Philippijnsche missieposten, dan zijn deze laatste te benijden."

De Engelschman Crawford herhaalde hetzelfde 33 jaren later in 1820 en schreef: „Alleen de Philippijnsche Eilanden van al de Europeesche kolonies in het Oosten zijn vooruitgegaan in beschaving, welvaart en bevolking."

Dalgrave, Engelsch consul in Manila, schreef in 1878: „De clericale regeering was de standvastige beschermster der inboorlingen, hun getrouwe weldoenster en bekwame geleidster."

Enz. enz.

ken het Duitsche smaldeel tegemoet en sloegen de voorhoede terug. Maar onmiddelijk openden de Duitsche dreadnoughts het vuur, waarbij de *Slava* al gauw naar den grond ging.

De Duitschers lagen buiten het bereik der Russische kanonnen, maar konden met hun ver dragend geschut wel de Russen raken. De kustbatterij en verdreven de Duitsche torpedobooten, die hun mannen wilden laten landen. Spoedig nam een Duitsche dreadnought de kustbatterijen onder vuur en bracht ze tot zwijgen. Zóó waren spoedig de noodige manschappen op de eilanden Oesel en Dago geland, die door hen bezet werden. De Duitsche vloot kon nu dieper in de Golf dringen en trachtte de Russische schepen in de zeestraat op te sluiten. Met veel moeite wisten de Russen te ontkomen met kruisers en torpedo's en transportschepen. Behalve de *Slava* verloren ze slechts één groote torpedoboot. Volgens Russisch bericht werden van de Duitschers 2 dreadnoughts, 12 torpedobooten en 1 transportschip buiten gevecht gesteld. Maar met dit al hebben de Duitschers een flinken voorsprong nu ze het kustland in bezit namen en de Golf van Riga schoon veegden. Ze kunnen nu vrijelijk optrekken naar St. Petersburg, dat door de Russische regeering reeds verlaten is voor Moscou.

In den sector Soissons-Laon-Craonne, boven de Aisne, hebben de Franschen in den vroegen morgen van Dinsdag 23 October de Duitsche stellingen over een breedte van 10 K. M. aangevallen. De aanval was terdege voorbereid door de artillerie, welke zoo prachtig bleef werken, dat de Duitsche infanterie niet uit haar schuilhoeken te voorschijn konde komen. Dit gevecht wordt de *Slag der Holen* genoemd, omdat de Duitsche reserve troepen, veilig geborgen in de onderaardsche bomvrije kazematten, door de Franschen uit hun holen werden gehaald. Meer dan 8000 soldaten werden gevangen genomen, waaronder 160 officieren. Ook werden meer dan 70 kanonnen buitgemaakt, plus de noodige bommenwerpers en mitrailleuses.

Deze Slag der Holen wordt als een groote triomf voorgesteld, omdat daardoor de belangrijke hoogte werd bezet, welke Laon bestrijkt, dat om deze reden zijn strategische kracht verliest. De toekomst zal leeren, of Laon nu ook spoedig genomen wordt.

In België schijnt het weer wat te luwen. De Duitschers verzetten zich sterk en namen eenige verloren stellingen terug. Van een zegevierend optrekken naar Ostende en Zeebrugge is nog lang geen sprake. Wel werden die havens hevig gebombardeerd van uit vliegtuigen.

De actie der vliegers neemt overal geweldig toe. Ze komen nu met 25 en 30 tegelijk opzetten.

In Nederland wordt de toestand hachelijk. De Entente, op initiatief van President WILSON, zal niet langer de neutrale landen van voedsel voorzien, als daarbij gevaar bestaat, dat het naar Duitschland zal worden uitgevoerd. De neutrale landen zijn rijk geworden door het uitvoeren van levensmiddelen naar Duitschland, dat op deze wijze minder gebrek leed en sterk genoeg bleef om door te vechten. Zoo iets wil Amerika niet langer dulden, omdat het dan ten slotte zelf Duitschland zou voeden via Nederland en Scandinavië. Nederland zal aan sommige levensmiddelen, zooals graan, bepaald gebrek lijden, en omdat het niet langer graan mag inruilen bij Duitschland tegen steenkolen en andere grondstoffen, zullen vele fabrieken stop zetten. Honger en gebrek zijn leelijke spoken in den kouden winter.

Berichten uit de Kolonie.

Kerkelijke Berichten.

Met het stoomschip *Hollandia* der Koninklijke Hollandsche Lloyd arriveerden hier Zaterdag de Eerw. Paters Redemptoristen J. J. POLMAN, L. VEEGER en F. M. P. FERREIRA en de Zeereerw. Heer Fr. VAN BERGEN uit het Fraterhuis van Tilburg, allen bestemd voor de Missie van Brazilië.

Met groote vreugde werden de Paters Missionarissen hier ontvangen, omdat de Missie van Curaçao daardoor gelegenheid had de gulle gastvrijheid der Paters Redemptoristen aan onze Paters, Fraters en Zusters op hun doortocht te Paramaribo en te St. Thomas steeds bewezen, eenigzins te vergelden.

Woensdagmorgen vertrok de *Hollandia* naar Pernambuco.

Strenge Maatregelen.

De Amerikanen doen alles in het groot. Als ze maatregelen nemen tegen smokkelen of spionnage doen ze dat flink.

Te New York, Hallifax en Porto rico worden de inkomende schepen allergestrengst onderzocht.

Op de *Hollandia* werd bij een der reizigers een hoeveelheid Neo-Salvarsan gevonden. Onmiddelijk werd het algemeen verbod uitgevaardigd dat niemand van boord mocht, kolen en provisie werden eenvoudig geweigerd. Acht dagen lagen de reizigers in de haven van New York zonder dat ze een voet aan wal mochten zetten.

Op St. Lucia kreeg de *Hollandia* maar 400 ton kolen, juist genoeg om naar Curaçao te kunnen stoomen. De reizigers mochten aan wal, maar mochten zich niet buiten het stadsdistrict begeven en moesten des avonds weer vroeg aan boord wezen.

De Spaansche boot *Antonio Lopez* werd met alle passagiers als gevangene behandeld, omdat een Dame aan boord beweerd had, dat de boot onderweg een Duitschen Onderzeeër van levensmiddelen had voorzien. Ofschoon geen enkele andere reiziger daar iets van gezien had en de Kaptein en de Officieren het Damespraatje tegen spraken, het baatte niets, na vier dagen mocht de boot eerst vertrekken. Alle reizigers werden van top tot teen onderzocht, of ze soms geen gevaarlijke papieren bij zich hadden, of een brief geschreven droegen op hun huid.

Prettig reizen in oorlogstijd!

Nederlandsche Gezant.

De Nederlandsche Regeering heeft de diplomatieke betrekking met Chili nauwer aangehaald en er een gezantschap gevestigd. De nieuwe Gezant, Z. Exc. de Heer VAN OORDT VAN LAUWENRECHT, was aan boord der *Hollandia*, vergezeld van zijn Echtgenoote.

De officiëele bezoeken over en weer hadden plaats, terwijl de Gouverneur Zondag een diner gaf. De nieuwe Nederlandsche Gezant bezocht den vlechtcursus op Pietermaai, het station voor D. T. op Daniël, de school van Barber en het Pensionaat Welgelegen. Bij het vertrek der boot speelde de militaire muziek.

Europa.

Deze Italiaansche boot was gewapend en mocht daarom slechts 24 uren in onze haven vertoeven om de noodige kolen in te nemen.

Sir Mozes Montefiore.

De Apostolisch Vicaris mocht van het Bestuur van het Montefiorefonds eene som ontvangen ter verdeeling onder de Katholieke armen. De gift werd met dankbaarheid aanvaard.

Voor de Nieuwe Kerk.

De geschenken blijven toevloeien. Aan Monseigneur VUYLSTEKE werd aangeboden een mooi koperen Crucifix voor het Hoofdaltaar, en een som voor het vervaardigen van de Communiebank. Een jongeman, die een paar jaar aan 't varen was geweest, wilde bij zijn thuiskomst ook iets bijdragen voor de nieuwe kerk, en overhandigde Monseigneur een flinke gift.

Het Katholieke volk laat zich niet onbetuigd en stelt er een eer in de zware lasten van zijn Bisschop wat te kunnen verlichten. Maar er is nog veel, zeer veel noodig buiten de algemeene afwerking van de nieuwe kerk. Daar moet nog zijn, een zijaltaar, preekstoel, een tweede biechtstoel, orgel, klokken, doopvont, banken etc. Voor de Geloovigen bestaat er dus nog volop gelegenheid tot het aanbieden van een of ander geschenk.

Don Alberto.

Zaterdagavond is deze sleeper met de petroleumtank uitgevaren, maar moest wegens een klein defect aan de machine Zondagavond weer binnen vallen.

De Raffinaderij bezit nu twee sleepers, *Don Alberto* en *Samson*, plus een lichter met zeil- en stoomvermogen. De aanvoer van ruwe petroleum kan derhalve in de toekomst wel wat vlugger gaan. Tot nu toe hadden ze pech. De *Curaçaosche* boft echter met den aanvoer van de noodige materialen en machinerieën uit Amerika. Geregeld brengen de Red „D"-booten groote vrachten voor de Raffinaderij.

Een woesteling.

Een werkman werd dezer dagen door zijn Patroon ontslagen. De man was daar niet mede tevreden en zon op wraak. Toen zijn Patroon rustig zat te eten, sloop de neger sluw binnen, sloeg den Heer met een stuk hout op het hoofd en vluchtte weg.

De politie was er achter gekomen dat deze woesteling zich schuil hield in een der grotten van Boca San Michiel. Toen de mannen van het gerecht op hem afkwamen, sprong de neger in zee en verdronk. De man had vroeger ook gevangen gezeten wegens manslag.

Hr. Ms. Tromp.

Gisteren morgen kreeg ons station van D. T. verbinding met de *Tromp*, die Dinsdag uit Colon vertrok naar New York.

Marktbericht van den Curaçaoschen Handelsbond.

Van 26 Oct. 1917.

AARDNOTEN (Pindas) per KG.........	—
ZOUT per vat van 130 K.G.........	f 0.80
DIVIDIVI per K,G.........	„ 0.08
ORANJESCHILLEN per KG. 1st kw.	„ 0.30
id. per KG. 2e kw.	„ 0.20
HUIDEN per K.G.........	„ 0.80
GEITENVELLEN per K.G.........	„ 1,00
WOL per K.G.........	„ 0.25
SCHAPENVELLEN per stuk.........	„ 0.50
BEENDEREN per K.G.........	„ 0.02
RECINUS-ZAAD per K.G.........	„ 0.05
STROOHOEDEN (hipijapa) .	„
Kwaliteit No, 1...........per dozijn	8.75
„ „ 1 (gebleekt) „ „	„ 8.87½
„ „ 2 „ „	„ 4.75
„ „ 3 „	„ 6.12
„ „ 3 „ „	„ 6.30
„ „ 4 „ „	„ 7
„ „ 5 „ „ OLA	„ 6,20
„ „ 6 „ „	„ 8
„ „ 7 „ „	„ 9
„ „ 8 „ „ OLA	„ 7.20
„ „ 9 „ „	„ 12.50
„ „ 10 „ „ OLA	„
„ „ 11 „ „	„ 12
„ „ 12 „ „ OLA	„
„ „ 13 „ „	„
„ „ 14 „ „ OLA	„
„ „ 15 „ „	„
„ 1 van 25 c.M. of minder	
STROOHOEDEN (latal) :	f.
Kwaliteit X per dozijn.........	f1,25
Kwaliteit XX per dozijn.........	f1'87½

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven.

M. O. Arampl. Morris E. Acrich. Jacinto Añez. Merceline Bertrian, Manuel Eernandes N. Clemencia Henriquez. B. A. Jeserun, Anna Jose, Gerardus Martinez, Juana Ramos, Adolph Rigaud, U. Dosema, Julio Schiffino, Elieza Steward. Jose M. Teran, Glen W. Witz c/o U. S, Consul.

Aangeteekende stukken : Josefina Job.

Drukwerken : José A. Raven H.

Officiëele berichten.

De heer M. de Veer Daal is werkzaam gesteld bij den Openbaren Gezondheidsdienst als assistent in de scheikunde.

Aan den kommies 1e klasse der belastingen op Bonaire F. E. de Jongh is veertien dagen verlof naar Curaçao verleend.

De Predikant bij de Vereenigde Protestantsche Gemeente op Curaçao Ds. G. J. Eybers, thans tijdelijk op Aruba, is voor den tijd van nog zes maanden belast met de waarneming van het ambt van leeraar bij de Protestantsche Gemeente op Aruba.

Regenval

gedurende de maand September.

	m.M.
Fort Amsterdam	34.9
Westpunt	35.3
Hoffi Abao	40.
Kl. St. Martha	36.6
Dokterstuin	62.
Plantage Siberië	16.
Cas Chikitoe	12.
Sta. Maria	35.
Sta. Rosa	18.
Wilhelmina-tuin	
Plantage Gr. St. Joris	9.
Beekenburg	
Noordkant	

De Pajaro.

Toen gisteren dit Venezolaansch schoenertje binnenliep, bleek het, dat er aan boord oneenigheid was geweest tusschen een matroos en den Kapitein. De matroos had op den Kapitein verschillende schoten gelost, een daarvan had den Kapitein geraakt in den bovenarm, de andere waren in het wand van het schip terecht gekomen.

De matroos is door de Politie in verzekerde bewaring genomen.

Koloniale Raad.

O. G.

Vele leden waren van oordeel, dat dit ontwerp eigenlijk niet behoorlijk behandeld kan worden, aleer alle andere ontwerpen in verband met de Gezondheidsdienst bij den Raad aanhangig zullen zijn gemaakt. Men mist bij de brokgewijze behandeling een algemeen overzicht over de geheele sanitaire wetgeving, wat niet bevorderlijk is voor een deugdelijke behandeling.

Toch waren de meeste leden, waar hun bekend is, dat het Bestuur op spoedige behandeling van het onderhavige ontwerp prijs stelt, bereid over hunne bezwaren heen te stappen en daartoe mede te werken, maar zij zouden dan gaarne zien, dat het Bestuur alsnog een overzicht wilde geven van de ontwerpen, die ten deze nog tegemoet gezien kunnen worden, en van de algemeene regelingen, die het Bestuur zich voorstelt te treffen.

Aan het vitium originis, waaraan het ontwerp zou lijden, is het waarschijnlijk te wijten, dat het zoo weinig afgerond en zoo weinig elegant is. Men treft er verschillende bepalingen in aan, die absoluut overbodig zijn. Aan de opmerkingen van de Afdeelingen hieromtrent is intusschen bij Nota van wijzigingen veelal tegemoet gekomen.

Evenwel kleven aan het ontwerp nog enkele gebreken, die verholpen moeten worden. Gemist wordt in de eerste plaats een duidelijke omschrijving van de begrippen „ambtenaar" en „beambte" (van den Gezondheidsdienst). Waar er in verschillende artikelen onderscheid wordt gemaakt tusschen die twee betrekkingen, moest, meende men, vaststaan wat onder „ambtenaar" en wat onder „beambte" is te verstaan. Men vond strijd tusschen de Memorie van antwoord ad. art. 19 en den tekst van het artikel. Ook in verband met art. 22 werd het wenschelijk geacht het ontwerp te verduidelijken.

Eindelijk miste men nog in het ontwerp, tegenover de strafbepalingen voor de burgers, een strafbedreiging tegen de ambtenaren, die hunne bevoegdheid te buiten gaan. Het beginsel, betoogde men, is niet nieuw en het kan niet anders dan heilzaam werken, als tegen arbitrair optreden wordt gewaakt. Al te dikwijls toch — het schijnt eenmaal menschelijk te zijn — wordt van te veel macht misbruik gemaakt. En waar men de ambtenaren en beambten van den Gezondheidsdienst, om den aard van hunne betrekking, niet te veel aan banden mag leggen, achtte men een correctief tegen machtsoverschrijding door een strafbepaling ten zeerste gewenscht.

Art. 5. Vrij algemeen had men bezwaar tegen het toekennen van de bevoegdheid aan de ambtenaren en beambten om ook alle woningen binnen te treden.

Men zou slechts dan tot het verleenen van die bevoegdheid medewerken, indien werd bepaald, dat tegen den wil van den bewoner geen gebruik daarvan wordt gemaakt dan tegen afgifte aan den bewoner van eene met redenen omkleede schriftelijke machtiging, al naar gelang van de omstandigheden, van den Procureur-generaal of den Gezaghebber.

Enkele leden gingen nog verder en wenschten bepaald te zien, dat die machtiging niet wordt verleend dan, waar mogelijk, na verhoor van den bewoner.

Verscheidene leden gaven in overweging de woorden „op Zon- en algemeen erkende christelijke feestdagen en tusschen zonsondergang en zonsopkomst", voorkomende in het tweede lid van dit artikel, daaruit te doen vervallen. Zij konden de reden van deze restrictie niet inzien, als de bewoner geen bezwaar heeft de ambtenaren op die tijdstippen in zijne woning toe te laten.

Nederland.

Vliegtuigen boven ons land.

Officieel. Het Ministerie van Buitenlandsche Zaken deelt het volgende mede:

Op 18 Aug. is het Nederlandsche rechtsgebied door vliegtuigen der oorlogvoerenden herhaaldelijk geschonden.

Tusschen 8 uur en 8.15 van dien dag werd te Aardenburg, Sluis, Oostburg, Zuidzande, Cadzand en Groede een eskader van 25 à 30 Duitsche vliegmachines waargenomen, dat zich van Oostelijke in Westelijke richting over Nederlandsch gebied voortbewoog. Aangezien nergens noodseinen vertoond werden is het eskader in de genoemde plaatsen onder vuur genomen.

Te 11.30 uur op dien morgen werden op het eiland Schouwen en Duiveland tusschen Renesse en Scharendijke 14 zoowel Duitsche vliegtuigen als vliegtuigen der Entente waargenomen, waarvan eenige elkaar met mitrailleurs beschoten. Tevens werden uit die vliegtuigen drie bommen geworpen, waarvan een bij het slot Moermond (Renesse), een bij Scharendijke en een bij Oude Hoeve aan den duinrand terecht kwam zonder persoonlijke ongelukken te veroorzaken.

De vliegmachines, welke met Nederlandsche afweermiddelen beschoten werden, verdwenen in Zuidoostelijke richting.

Vermoedelijk een zestal dezer vliegtuigen werden te Burgh (Z.W. punt van Schouwen en Duiveland) herkend als Duitsche watervliegtuigen, terwijl eenigen tijd later te Westkapelle 22 Duitsche vliegtuigen werden opgemerkt, koersende Noord-oost-Zuidwest boven Nederlandsch rechtsgebied. Korten tijd later (11.45 uur v.m.) bewogen zich over de eilanden Goeree in-noordwestelijke en Voorne in noord-noordwestelijke richting twee vermoedelijk Duitsche vliegtuigen, welke tusschen Goeree-dorp en Goeree-haven zes bommen wierpen, wederom zonder persoonlijke ongelukken te veroorzaken. Vermoedelijk deze zelfde vliegtuigen werden te 11.55 uur te Hoek van Holland gaande in noord-oostelijke richting, te 12 uur boven Hoofddorp gaande in noord-noordoostelijke richting, te 12.30 boven Sloten (Friesland), te 12,45 uur boven Hoogkerk (bij Groningen), te 12,50 uur boven Groningen, te 1 uur boven Slochteren steeds gaande in

oostelijke richting, te 1.25 uur van uit Heveskes (bij Delfzijl) gaande in zuidoostelijke richting waargenomen. Vermoedelijk een dezer vliegtuigen, de Duitsche tweedekker No. 1059 is daarna bij Blijham geland en met bemanning geïnterneerd. Het tweede vliegtuig, de Duitsche tweedekker No. 1055|16 is onder de gemeente Beerta neergeschoten en met bemanning geïnterneerd. Nog werden op dien dag te 12.10 n.m. boven Sas van Gent een Duitsch vliegtuig, gaande noordoost–zuidwest, te 12.20 n.m. boven Cadzand twee Duitsche tweedekkers, gaande noordoost-zuidwest en te 12.21 n.m. boven dezelfde plaats 20 Duitsche vliegtuigen gaande Noord-Zuid waargenomen. Van deze laatsten is een vliegtuig door Nederlandsch geschut neergeschoten, doch even over de grens in België neergekomen.

De Duitsche regeering heeft door tusschenkomst van den Duitschen gezant inmiddels reeds haar leedwezen over het gebeurde betuigd onder mededeeling dat een eskader Duitsche vliegtuigen boven het kanaal zijn plaatsbepalingsvermogen verloren had en tengevolge van een dichte wolkenlaag en bij het verlaten daarvan zich reeds boven Nederlandsch gebied bleek te bevinden, zoodat mede tengevolge van den sterken zuidwestelijken wind het overvliegen van Zeeland onvermijdelijk was geworden.

De Nederlandsche regeering heeft den gezant te Berlijn opdracht gegeven de Duitsche regeering erop te wijzen, dat hare verklaring noch den tocht van het Duitsche eskader over Zeeuwsch–Vlaanderen van oostelijke in westelijke richting, noch dien van de twee ten slotte geïnterneerde vliegtuigen verontschuldigt, en baron Gevers derhalve verzocht bij de Duitsche regeering met den meesten nadruk te protesteeren tegen de zeer ernstige schendingen van Nederlandsch gebied.

De gezant heeft tevens opdracht ontvangen van de Duitsche regeering volledige opheldering te vragen over het werpen van bommen op Goeree, waar de Duitsche vliegtuigen niet in gevecht gewikkeld waren en over het werpen van bommen op Schouwen, waar een wachtcommandant met zekerheid meent te hebben waargenomen, dat een der bommen uit een met een zwart kruis gemerkt vliegtuig geworpen werd.

Ten slotte hebben de gezanten te Londen, te Havre en Parijs opdracht ontvangen resp. aan de Britsche, Belgische en Fransche regeering de vraag voor te leggen of vliegtuigen van hare luchtvloot zich door deelneming aan het gevecht boven Schouwen aan schending van Nederlandsch gebied en het werpen van bommen hebben schuldig gemaakt.

Naar de herkomst van de op Goeree en Schouwen gevonden bommenscherven wordt inmiddels van militaire zijde een onderzoek ingesteld.

Buitenland.

Een nieuwe Staatscommissie.

Naar wij vernemen is thans in Duitschland een nieuwe commissie ingesteld, bestaande uit de verschillende partij-leiders uit den Rijksdag, welke ten doel heeft bij de behandeling der verschillende bestuursaangelegenheden, in het bijzonder ook van de quaesties der buitenlandsche politiek, een nauwer contact te brengen tusschen de Regeering en het Parlement. De Rijkskanselier verklaarde onlangs in zijn rede uitdrukkelijk, dat het zijn streven was in samenwerking met de vertrouwensmannen der groote partijen de hangende quaesties nader tot hare oplossing te brengen.

In bedoelde commissie zullen de volgende Rijksdagafgevaardigden zitting hebben:

Fehrenbach en Erzberger (Centrum), Ebert en Scheidemann (Socialisten), dr. Stresemann (nat.-lib.), von Payer (volkspartij) en graaf Westarp (conservatief).

Tot plaatsvervangers zijn benoemd Trimborn en Herold (Centrum), David en Molkenbuhr (Socialisten), Prinz von Schönach–Carolath (nat.-lib.), dr. Wiemer (volkspartij) en dr. Rösicke (conservatief).

Het Russische Staatskongres.

Te Moscou is het nationale Russische Kongres geopend. Aanwezig waren — volgens mededeelingen van den „Times”–correspondent — vertegenwoordigers van alle klassen, diplomaten, enkele generaals, waaronder Alexejef en Kaledin. De extremisten hebben beproefd door staking het Kongres te doen mislukken. Deze poging is echter tevergeefs geweest en mislukte. Zondag waren te Moscou de stakingen geëindigd. De Soviet had zich vóór het Kongres met 364 stemmen tegen 304 uitgesproken tegen elke beweging. die het Kongres zou pogen te belemmeren.

De Premier Kerenski heeft de zitting met een lange rede geopend. Daarin zette hij de houding der Voorloopige Regeering uiteen. Hij verklaarde een duidelijke uiteenzetting van den toestand te willen geven, opdat elkeen daaruit zijn plicht zou leeren begrijpen. Hij wierp de schuld van de moeilijkheden op de tsaren–regeering dat het volk niet kende en het daarbij verachtte.

Krachtig kwam hij op voor het gezag der Voorloopige Regeering, dat geen veronachten of inkorting van zijn rechten zal dulden. De regeering zal een einde stellen aan het verderfelijk werk der extremisten in het leger, terwijl dit opnieuw ingericht zal worden. Daarbij zal elks plicht zoo van mindere als van gezaghebbende, duidelijk omschreven en bepaald worden.

Kerenski herinnerde verder aan het Duitsche voorstel om een afzonderlijken vrede te sluiten, hetwelk Rusland met verontwaardiging verwierp. „Voor eenige dagen — zoo verklaarde hij — waren wij getuigen van een nieuwe smadelijke poging, welke zich tegen onze bondgenooten richtte”. Ook dit voorstel werd eveneens „met dezelfde verontwaardiging” van de hand gewezen.

De Premier besloot zijne rede met een beroep op aller steun en medewerking en verklaarde dat Rusland, de groote mogendheid, geen toegeeflijkheid en genade van wie ook van noode heeft.

Daarna voerde minister Nekrasof het woord, die geldelijke bezuinigingen aankondigde. De groote stijging der arbeidsloonen zal worden beperkt. Onrechtstreeksche belastingen zullen worden ingevoerd. Geen particuliere vermogens zullen in beslag genomen worden. De geldelijke politiek zal op een wetenschappelijken grondslag worden gesteund.

In de tweede zitting van het Kongres werd het woord gevoerd door een aantal vooraanstaande personen. Nabokoff, lid der eerste Doema, verklaarde, namens dit lichaam, dat Rusland streefde naar een onafhankelijke, sterke macht, vrij van den invloed van politieke partijen, en gesteund op het democratisch beginsel, waarbij gepaard gaan gehoorzaamheid aan de wetten, persoonlijke veiligheid en burgerlijke vrijheden. Sprekend over den vrede, verwierp hij sterk de gedachte aan 'n afzonderlijken vrede.

Alexinsky, sprekend namens de tweede Doema, zette de twee volgende principen uiteen: voortzetting van den oorlog in nauwe vereeniging met Rusland's bondgenooten, tot de vijandelijke troepen uit Rusland verdreven zullen zijn, en organisatie van de macht, gesteund op een coalitie voor de nationale verdediging.

Na hem voerde de opperbevelhebber, Korniloff, ingeleid door Kerenski, het woord. Hij zette met voorbeelden uiteen dat het volstrekt noodig was een aantal maatregelen te nemen, waaronder de wederinvoering der doodstraf, om de ontbinding en de weerspannigheid in het leger tegen te gaan. Korniloff verklaarde dat onverbiddelijk de anarchie onder de soldaten bestreden wordt. Hij schetste den militairen toestand en liet duidelijk blijken, dat het geheele land bedreigd is, indien het leger niet helpt. Dit zou tengevolge hebben dat aan het vrije Russische leger weder het oude regime zou opgedrongen worden. Ruslands redding hangt af van het feit dat een andere geest vaardig worde over zijn verdedigers. Onmiddellijk dienen de door Korniloff en de door Kerenski goedgekeurde maatregelen te worden aangenomen. Deze maatregelen werden door den opperbevelhebber aangegeven: herstel der discipline door versterking van het gezag der officieren en onderofficieren; verbetering van de geldelijke positie der officieren; beperking der bevoegdheden van de regiments–commissies, aan wie het zeggenschap in de besluiten over de krijgsoperaties of de benoeming van bevelhebbers moet ontnomen worden.

Verder drong Korniloff aan op een verbetering van den toestand achter het front, waardoor het leger beter zal kunnen voorzien worden van versterkingen en oorlogsmateriaal. Ook moet de spoorwegdienst belangrijk verbeteren, daar, zoo de huidige toestand voortduurt, het leger in November geen nieuwe voorraden meer zal ontvangen. De productie van oorlogsmateriaal is aanzienlijk verminderd. Zoo deze staat van zaken aanhoudt, zullen de Russische legers in denzelfden toestand verkeeren als in het voorjaar van 1916 bij den terugtocht uit Polen, Galicië en de Karpathen. Hij vertrouwde dat de voorgestelde maatregelen onmiddellijk ten uitvoer zullen worden gebracht en geloofde dat de genius en de rede van het Russische volk het land zullen redden. Hij sprak, ten slotte, zijn geloof uit in de schitterende toekomst van het leger en in zijn ouden roem, welke hersteld zal worden.

Na Korniloff voerden vertegenwoordigers van verschillende godsdienstige vereenigingen het woord. Kaledin, hetman van de Donsche kozakken, las een besluit van de kozakken–legers voor, waarin aangedrongen wordt op de voortzetting van den oorlog tot de volkomen overwinning. Daarin werden een aantal maatregelen voorgesteld die het herstel van de discipline beoogen, in den zin van de door Korniloff aanbevolen hervormingen.

Vervolgens sprak Tscheidze, voorzitter van de Soviet. Hij las uit naam van de vertegenwoordigers van een groot aantal democratische organisaties een verklaring voor, waarin werd uiteengezet dat slechts de krachtige steun van de revolutionaire democratie het herstel van het leger en het land mogelijk zou maken. In het Reuter-telegram lezen we over zijn rede nog het volgende:

De redding van de Russische democratie kon niet worden geschieden van revolutionaire en meer radicale maatregelen voor de regeling van het transportwezen en de vermeerdering van de industrieële productie. De financieele toestand vereischte strenge toepassing van de wetten op de inkomsten–belasting en die op de oorlogswinst. Agrarische hervormingen moesten worden ingevoerd, om te voorkomen, dat alle land in bezit kwam van enkelingen of vereenigingen. Wat de organisatie van het leger betrof, moesten de rechten en plichten der legerbevelhebbers en commissarissen der legerorganisaties nauwkeurig worden bepaald. Ten aanzien van de nationaliteiten–kwestie moest de voorloopige regeering een wet aannemen, waarbij aan alle nationaliteiten het recht wordt toegekend over het lot van het eigen land te beslissen. Slechts de macht, die berust op den steun der volksmassa's kan het land uit zijn kritieken toestand redden en de zege doen behalen over de vijanden buiten- en binnenlands.

Tscheidze verklaarde, dat de vereenigde revolutionaire democratie erkent, dat de levensbelangen van het land en van de revolutie eischen de onmiddellijke doorvoering van de volgende maatregelen: 1o. de regeering moet het graanmonopolie in de politiek van vaste prijzen voor agrarische producten handhaven; 2o. ten aanzien van den handel en de industrie en de verdediging van het land en de productie van oorlogsmateriaal werd verzocht deze kwesties aan de goedkeuring van de constitutioneele vergadering te onderwerpen.

Tscheidze besloot zijn rede met een aansporing tot steun aan de voorloopige regeering, welke met volledig gezag moest worden bekleed.

Kerenski besloot het Kongres met een rede, waarin hij deed uitkomen dat de verschillende politieke partijen, ondanks hun kritiek, den wensch te kennen hebben gegeven om tot overeenstemming te komen. De voorloopige regeering zal op wacht blijven staan voor de revolutie en geen poging tot tegenrevolutie dulden.

President Wilson heeft aan het Kongres een telegram gezonden, waarin hij de hartelijke groeten van zijn volk overbrengt. Nogmaals drukte hij daarin zijn vertrouwen uit op de overwinning van de idealen der democratie en zelfbestuur tegen de binnen- en de buitenlandsche vijanden. Hij verzekerde dat Amerika allen zedelijken en stoffelijken steun zal verleenen en de gemeenschappelijke zaak, die beide naties zonder eenig egoïsme verbindt, bevorderen.

België.

De „Cahiers documentaires” — die te Le Havre onder leiding van den heer Fernand Passelecq verschijnen— hebben de Memorie van wijlen gouverneur–generaal von Bissing, alsmede zijn schrijven aan den Rijksdagafgevaardigde Dr. Stresemann en uittreksels uit een brief aan den Geheimraad Gurlitt te Dresden, gepubliceerd. De Memorie werd door M. W. Bacmeister, een der vrienden van von Bissing, een maand na diezes overlijden, in het pangermanistisch tijdschrift „Das grössere Deutschland” uitgegeven, terwijl het stuk zelf op het einde van 1915 of in het begin van 1916 moet geschreven zijn. De brief aan Gurlitt dateert van 17 September 1915; dien aan Stresemann schreef von Bissing van uit Wiesbaden — waar hij eene gezondheidskuur deed — op den 14 Januari van dit jaar. Uit dezen brief kunnen wij opmaken, dat de inzichten van von Bissing in zake België sinds het opstellen zijner Memorie in niets veranderd zijn en dus zijne politiek wel degelijk in beide stukken duidelijk omschreven en uiteengezet werd.

Het blijkt daaruit, dat von Bissing het behoud van België voor Duitschland als een levensbelang beschouwde; zelfs in zulke mate dat hij den oorlog voor Duitschland verloren achtte, zoo het er niet in gelukte België aan zijn macht te onderwerpen. Hij steunde zijn eisch op een aantal argumenten van politieken, economischen en militairen aard, waardoor hij poogde te bewijzen, dat Duitschland België diende te annexeeren en zich daarbij niet alleen tevreden moest stellen met eene grensuitbreiding tot aan de Maaslinie, maar het geheele land bij zijn grondgebied moest inlijven. Voor hem hing de toekomst van Duitschland grootendeels van deze verovering af. Volgens zijne bewijsvoering zou na den oorlog een onafhankelijk en zelfs neutraal België niet ontkomen aan een Fransch–Engelschen invloed, hetwelk aldus een blijvend gevaar voor Duitschland's toekomstige veiligheid zou uitmaken. De eenvoudigste oplossing vond von Bissing in de annexatie.

Bekendmaking.

De verkoop van zilveren, gouden en juweelen voorwerpen, beleend ter Spaar- en Beleenbank van 1 Maart 1916 t|m 31 Augustus 1916 onder No. **5455 P** t|m **4307 R**, zal plaats hebben op Donderdag 8 November 1917 a.s. en volgende Donderdagen.

Belanghebbenden worden verzocht den verkoop te voorkomen door de aanzuivering der verschuldigde interesten.

Curaçao, 27 October 1917.

De Voorzitter,

7 C. S. Gorsira.

HAVEN-NIEUWS
VAN 20 OCT. – 3 NOV.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Maracaibo	P W Johnson	22 Oct	New York	23 Oct	Maracaibo
Pr d Nederlden	N de Boer	13 Oct	New York	15 Oct	Paramaribo
Nickerie	R Nijboer	14 „	Trinidad	15 „	New York
Merida	A Johanson	22 „	Maracaibo	22 „	La Guayra
Merida	A Johanson	24 „	La Guayra	26 „	Maracaibo
Philadelphia	G W Goodman	26 „	New York	26 „	La Guayra
Maracaibo	P W Johnson	27 „	Maracaibo	27 „	New York
Philadelhia	G W Goodman	31 „	La Guayra	31 „	New York
Merida	A Johanson	31 „	Maracaibo	1 Nov	Maracaibo
Zulia	Edw Cole	3 Nov	New-York	3 „	Maracaibo
Don Alberto	Arvelo	8 Oct	Maracaibo	? Oct	Maracaibo
Antonio Lopez	Autich	24 „	Colón	25 „	Barcelona
Samson	Bul	14 „	Missisipi	? „	Maracaibo
Holandia	J M Kolkman	20 „	Sta Lucia	24 „	Fernambuco
Europa	Fulle	22 „	Colon	28 „	Génova

Schoeners	Aankomst	van	Schoeners	Vertrek	naar
Lady H	21 Oct	Aruba	*2o de Julio*	20 Oct	Aruba
M Lewis	21 „	Trinidad	*Virginia*	23 „	Vela de Coro
Frieda H	21 „	Maracaibo	*Refugio*	23 „	Aruba
Refugio H	21 „	Pto Cabello	*Silfide*	24 „	Barbados
Alix V	22 „	Vela deCoro	*Frieda*	24 „	Maracaibo
Alberta	22 „	Velade Coro	*m Lewis*	25 „	Barbados
Reina	24 „	Rio Hacha			